

OBSAH

Názvy a zkratky biblických knih	14
---------------------------------------	----

I. DÍL

ÚVOD DO STARÉHO ZÁKONA

Ursula Struppe

Předmluva	17
-----------------	----

I. KAPITOLA

PŘÍSTUP A RÁMCOVÝ PŘEHLED

1 Přístup k Starému zákonu: Proč se zabýváme Starým zákonem? Jeho hodnota pro nás	19
1.1 Starý zákon – Bible Ježíšova a Bible rané církve	19
1.2 Obtíž se Starým zákonem?	19
1.3 Nedostatečnost teologických „pokusů o záchranu“	20
1.4 Nač je Starý zákon dobrý?	21
1.5 Písmo jako pramen obnovy – Starý zákon jako korektiv	22
2 První přehled	24
2.1 Rozsah a struktura starozákonního kánonu	24
2.2 V jakém časovém či dějinném rámci se pohybuje? Přehled dějin Izraele	27
2.3 Jak Starý zákon vznikl? Jak se stal knihou?	28
2.4 Příklad Pentateuchu	28

II. KAPITOLA

IZRAEL JAKO KMENOVÁ POSPOLITOST V ANTICKÉM ORIENTÁLNÍM SVĚTĚ

1 Starý Orient – okolní svět Starého zákona	32
1.1 Palestinská geografie	32
1.2 Náboženství a společnost ve starověkém Orientě	33

2	O nesnázi a významu dějinného původu víry v Jahva	34
3	„Bůh, který jde s námi“ – způsob života a náboženství malých rodinných skupin („Patriarchové“)	35
4	„Bůh, který osvobozuje“	37
4.1	Dějinné pozadí exodu	37
4.2	Původ a význam jména Jahve (Ex 3,14)	40
4.3	Putování po poušti a Boží zjevení na Sinaji	41
5	„Bůh, který osvobozuje k solidaritě“ – Vznik Izraele jako nestátního kmenového společenství	42
5.1	Dalekosáhlá společenská změna na počátku doby železné	42
5.2	Dva biblické texty – čtené na pozadí společenské situace raného období Izraele	44

III. KAPITOLA IZRAEL JAKO STÁT (KOLEM 1000–586 PŘ. KR.)

1	Počátky království a nejstarší starozákonní vypravěčská díla	47
1.1	Historie Davidova vstupu a následnictví trůnu (1S 16,14 – 1Kr 2)	47
1.2	Šalomounova vláda	49
1.3	Jednotící tradice – začátky Pentateuchu	50
2	Teologický výklad království – prokrálovské a protikrálovské texty	52
2.1	Ohlasy staroorientálních představ: Ž 2 – král jako „syn Boží“	52
2.2	Protest proti království na příkladu Sd 9, tzv. „Jótamovy bajky“	53
3	Počátky izraelského práva	54
4	Konec personální unie Izraele a Judy – vývoj v severoizraelském království	55
4.1	Konec personální unie Izraele a Judy (1Kr 12,1–19)	55
4.2	Severní království Izrael (926–722)	56
4.3	Vzestup asyrské moci	56
4.4	Pokračující narůstání Pentateuchu – Jehovista (JE)	57
5	Politický a náboženský vývoj jižního království Juda	58
5.1	Juda jako vazal Asýrie	58
5.2	Reformní král Jósijáš a jeho reforma	58
5.3	Deuteronomium	59
5.4	Život z osvobození – Dekalog	60
5.5	Starozákonní Tóra – zákon ze Sinaje?	62

6	Proroctví ve starém Orientě a v Izraeli	63
6.1	Kdo nebo co jsou proroci?	63
6.2	Izrael není sám, kdo má proroky – podobné fenomény ve starém Orientě	64
6.3	Předliterární proroci ve Starém zákoně	64
6.4	Proroci Písma	65
6.5	Obsah proročké kritiky – přehled	66
6.6	Bůh proroků – Bůh rozněvany a mstivý?	66
6.7	Bůh proroků – Bůh, který „lituje“?	67
6.8	Ke vzniku proročských knih	68
6.9	Profétie – i dnes významná	68
7	Proroci severního království izraelského	69
7.1	Prorok Ámos	69
7.2	Prorok Ozeáš	70
8	Proroci jižního království judského	72
8.1	Izajáš	72
8.2	Jeremjáš a konec jižního království	73

IV. KAPITOLA ROZHODUJÍCÍ ZVRAT – IZRAEL V DOBĚ BABYLÓNSKÉHO EXILU (586–538 PŘ. KR.)

1	Juda ve vyhnanství (586–538) – krize víry	77
2	Literatura pomáhající překonat katastrofu	78
2.1	Deuteronomistické dějinné dílo	78
2.2	Kněžský kodex	79
2.3	Ezechiel	81
2.4	Deuteroizajáš (Iz 40–55)	82

V. KAPITOLA IZRAEL JAKO POLITICKY NESAMOSTATNÁ SPOLEČNOST V DOBĚ PERŠANŮ A HELÉNISMU

1	Politický a náboženský vývoj v době Peršanů (538–330 př. Kr.)	84
1.1	Juda jako perská provincie	84
1.2	Život pod vládou svatého Boha – kněžské zákony	85
1.3	Tóra jako Peršany autorizovaný říšský zákon	86
1.4	Kronikářské dějinné dílo (1 a 2 Pa)	87

2	Politický a náboženský vývoj v době helénismu (od 330 př. Kr.)	88
2.1	Sociální rozštěpení společnosti a náboženské napětí	88
2.2	Makabejské války (167–140 př. Kr.)	88
3	Hnutí odporu a víra: pozdní prorocká a apokalyptická literatura	89
3.1	Naděje na zásadní soud a na vzkříšení: Iz 24–27	89
3.2	Apokalyptická literatura v knize Daniel	90
4	Mudroslovná literatura	91
4.1	Lidské vědění založené na zkušenostech a životní zdar	91
4.2	Knihy Jób	93
4.3	Knihy Kazatel	94
5	Knihy žalmů	94
5.1	Modlitby vycházející z celku životních zkušeností	95
5.2	Žalмовý soubor	95
5.3	Nepřátelé a popírači Boha	96
5.4	„Plačte s plačícími, radujte se s radujícími“	96

VI. KAPITOLA

BŮH ABRAHAMŮV, IZÁKŮV A JÁKOBŮV
JE OTCEM JEŽÍŠE KRISTA

1	Mesiášská očekávání	101
1.1	Starý zákon jako kniha zaslíbení a Nový zákon jako kniha naplnění?	101
1.2	Exil jako zrod mesiášského očekávání	101
1.3	Mnohotvárný sen o mesiášské době	102
1.4	V Ježíši se naplňuje naděje na království Boží	103
2	Starý zákon – společné dědictví Židů a křesťanů	103
	Pracovní podněty k bližšímu seznámení s texty	105
	Chronologický přehled	123
	Přehled literatury	124
	Původ vyobrazení	128

II. DÍL

ÚVOD DO NOVÉHO ZÁKONA

Walter Kirchschräger

Předmluva	131
-----------------	-----

I. KAPITOLA

POVAHA NOVÉHO ZÁKONA

1 Nový zákon jako sbírka spisů	133
Nový zákon – jedna „kniha“? – Nový zákon jako poselství – Autoři novozákonních spisů – Adresáti novozákonních spisů – Resumé: Vztah novozákonních spisů k situaci	
2 Úvod do Nového zákona – přístup k Písmu svatému	139
Podstata novozákonních spisů – Problém Ježíšova působení a Ježíšovy osoby – Ježíš, který jest Kristus – Od Ježíše ke spisům Nového zákona – Vznik novozákonních spisů – Cesty a možnosti výkladu Písma – Nástroje biblické práce	
3 Vydání a překlady Bible	140
„Kritická“ vydání textu – Staré překlady Bible – Moderní překlady – Členění textu	

II. KAPITOLA

NOVÝ ZÁKON JAKO „SVATÁ PÍSMO“ CÍRKVE

1 Tvorba kánonu	144
Starozákonní vývoj – Vývoj novozákonního kánonu	
2 „Inspirované Písmo“	146
Novozákonní stav věci – Jak chápeme inspiraci dnes	

III. KAPITOLA

PŮSOBENÍ JEŽÍŠE Z NAZARETU

1 Otázka historičnosti Ježíše z Nazaretu	149
Prameny týkající se Ježíše z Nazaretu – Evangelijní literatura a historická zpráva – Ježíš na pozadí své doby	
2 Ježíšovo působení jako zvěstování Božího království	164
Původ pojmu „basileia“ – Boží království – Další vývoj pojmu Boží království	

3	Ježíšovo kázání a formy jeho tradování	168
	K (historickému) zařazení Ježíšových slov – Způsoby tradování Ježíšových slov – EXKURZ: Kázání na hoře jako komponovaný projev (Mt 5–7) – Podobnosti v Ježíšově zvěstování	
4	Ježíšovy skutky (kázání činem)	178
	Novozákonní vyprávění o zázracích – Ježíšovo chování	
5	Předvelikonoční obraz Ježíše	184
	Ježíš z perspektivy svého lidství – Ježíšovo působení – Ježíšova osobnost – Reflexe: Hodnota a hranice předvelikonočního přístupu k Ježíšově osobě	

IV. KAPITOLA

JEŽÍŠ JAKO MESIÁŠ, KRISTUS

1	Ježíšova smrt a jeho zmrtychvstání ve zvěsti evangelií	187
	Vymezení a rozsah pašijních a velikonočních příběhů – EXKURZ: „Předmarkovské“ pašijní vyprávění? – Poznámky k Ježíšovu procesu – Zvěstování Ježíšovy smrti – Zjevení Ježíšova zmrtychvstání	
2	Výklady velikonoční události v rané církvi	195
	Kristovská událost–velikonoční událost – Velikonoce–událost „pro nás“ – Velikonoční událost: vyvrcholení zjevení v Ježíši Kristu – Velikonoční událost–zjevení Božího Syna v moci – Ježíš jako Syn Davidův – Velikonoční událost–předpoklad daru Ducha – Velikonoční událost–výklad světa – Velikonoční událost–klíč k Ježíšově osobě	
3	Shrnutí: Ježíš, Kristus a Pán, jako základní obsah křesťanské víry	201
	Velikonoční víra a naděje na spasení – Přiznání k Ježíši pramenící z Ducha – Osudové spojení s Kristem – „Pro nás“: Spojovací článek mezi Ježíšem Kristem a věřícím	

V. KAPITOLA

ZVĚST O JEŽÍŠI KRISTU

1	Počátky utváření tradice	203
	Předvelikonoční situace – Ústřední událost velikonoce – Povelikonoční vývoj	
2	Od ústní tradice ke vzniku Písma	204
	Namísto osobní komunikace – Písemné zvěstování – EXKURZ: Vznik evangelií	

VI. KAPITOLA

VZNIK NOVOZÁKONNÍCH SPISŮ

1	Evangelia	209
	Jediné evangelium ve čtyřech spisech – Vznik evangelií – Jednotlivé evangelijní spisy – EXKURZ: Synoptická otázka – EXKURZ: Janovo evangelium a synoptikové	
2	Skutky apoštolů	218

3	Pavel a jeho listy	218
	Pavlův život a jeho působení – Pavlova spisovatelská činnost – Dopis jako literární druh – EXKURZ: Otázka pseudepigrafie – Pavlovské listy (v přehledu) – Hlavní rysy pavlovského myšlení	
4	Popavlovská literatura	234
	Vymezení popavlovské literatury – Jednotlivé spisy v přehledu	
5	Listy obecné, katolické	237
6	Zjevení Janovo	238

VII. KAPITOLA

NOVĚJŠÍ METODY VÝKLADU PÍSMÁ

1	Přípravné práce s textem	241
	Vymezení textové jednotky – Textová kritika	
2	Synchronní metodické postupy	244
	Literárně-kritické kroky – Určení formy a druhu	
3	Diachronní metodické postupy	249
	Formálně a druhově-kritické zařazení – Redakčně-dějinné osvětlení	
4	K výkladu textové jednotky	251
	Teologická interpretace – Duchovní čtení Pisma	

VIII. KAPITOLA

ZÁVĚREČNÉ POZNÁMKY O PŘÍSTUPU
K NOVÉMU ZÁKONU

.....253

Základní a specializovaná literatura	255
Rejstříky	259